

KREATIVNI KRITIČKI LABORATORIJ – FEMINISTIČKE TEORIJE I PRAKSE

Izvannastavni obrazovni modul *Kreativni kritički laboratorij: feminističke teorije i prakse* izvodit će se od **3. travnja do 8. svibnja 2018. u suradnji Akademije likovnih umjetnosti i Centra za ženske studije iz Zagreba**. Program suradnje namijenjen je studenticama i studentima umjetničkih akademija i studija humanističkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, a ostvaruje se u formi predavanja sveučilišnih profesorica i znanstvenica te umjetničkih radionica pod vodstvom istaknutih umjetnica koje su ujedno profesorice na Akademiji likovnih umjetnosti.

U okviru modula analiziraju se i podučavaju nosivi tematski sadržaji, epistemološki dosezi i spoznajne 'intervencije' feminističkih teorija u suvremena teorijska promišljanja, posebice ona o statusu roda unutar različitih polja suvremenog iskustva, znanstvenih modusa i kulturnih praksi kao i procesa performativnih mapiranja i kritičke imaginacije.

U izvođenju obrazovnog modula, uz interdisciplinarno motrište i interaktivnost kao metodičke spoznajne alatke, koriste se različiti znanstveni pristupi, izvori i područja spoznavanja poput vizualne kulture, lingvistike, socijalne historije, filozofije, kritičke geografije, multimedija, umjetničke prakse, semiotike.

Modul *Kreativni kritički laboratorij: Feminističke teorije i prakse* ima za cilj dati uvid u osnovne sadržaje, teorijska promišljanja i spoznajne dosege feminističkih teorija u artikulaciji suvremenih društvenih i kulturnih praksi, njihovih rodnih značajki i modusa identificiranja na predlošku raznovrsnog znanstvenog opusa, umjetničkih praksi, interdisciplinarnosti i različitih izvora spoznaje.

SADRŽAJ I RASPORED

1. Prof. dr. sc. Biljana Kašić

Kritička feministička epistemologija: Kako motrimo svijet, kako spoznajemo spolne/rodne identitete (4 sata)

Na predlošku mnogostrukih spoznajnih matrica predavanje ima namjeru dati uvid u smisao, osnovne prijepore i teorijske mogućnosti kritičke feminističke epistemologije nužne za akademsko znanje, a napose za dekolonizaciju spoznaje u polju kulturne prakse, njezinih susjecišta i transgresivnih činova. U kritičkom su fokusu istodobno teme koje feministička epistemologija promiče i artikulira (moć imenovanja, subjektivitet i paradoksi univerzalnosti, hegemonijska “normalnost”/Drugost, identiteti i performativnost, esencijalizam/konstruktivizam, graničnost/transgresija) kao i načini na koji feminističke teorijske paradigme, kulturna praksa i suvremeno iskustvo utječu na percepciju, kodove spoznaje i ambiguitetna mjesta spolnih/rodnih identiteta i identificiranja. Tematski sadržaji analiziraju se temeljem uvida u promišljanja ključnih feminističkih teoretičarki i teoretičara (Virginia Woolf, Teresa de Lauretis, bell hooks, Judith Butler, Rosi Braidotti, Elizabeth Longino, Carole Pateman, Geneviève Fraisse i dr.) posebice s obzirom na značenja koja njihova tumačenja imaju na poziciju etičke odgovornosti u konstrukciji znanja o društvu, spolnim/rodnim identitetima, reprezentaciji, jednakosti, emancipaciji i modelima otpora.

O predavačici:

Biljana Kašić redovita je profesorica na Odjelu za sociologiju Sveučilišta u Zadru gdje predaje od 2005. godine. Isto tako, uz suvoditeljski angažman na interdisciplinarnom smjeru u okviru doktorskog studija „Humanističke znanosti“ Sveučilišta u Zadru predavala je na Međusveučilišnom poslijediplomskom doktorskome studiju sociologije sa sjedištem u Zagrebu, na poslijediplomskom magistarskom studiju „Rodne studije“ Univerziteta u Sarajevu (BiH), te u svojstvu suosnivačice i vanjske suradnice ostvaruje dugogodišnji angažman na Odsjeku za kulturalne studije Filozofskog fakulteta u Rijeci. Dosad je po pozivu predavala na

mnogim sveučilištima u svijetu (Sveučilište Tokyo, Sveučilište Helsinki, Sveučilište Philadelphia, Sveučilište Humboldt etc.), održala 100-njak izlaganja na međunarodnim i domaćim skupovima, te bila članica i/ili voditeljica više znanstveno-istraživačkih projekata na međunarodnoj i nacionalnoj razini. Članica je odbora europske znanstvene asocijacije ATGender i koordinatorica projekta *Travelling Spaces/Travelling Concepts*. Bila je jedna od osnivačica i dugogodišnja sukoordinatorica Centra za ženske studije u Zagrebu. Osobno ili u suautorstvu objavila je i uredila devet knjiga te napisala 90-ak znanstvenih radova, poglavito u međunarodnim publikacijama i časopisima kao i više stručnih studija i radova. Predmet njezinog interesa su teorije identiteta, postkolonijalne teorije, feministička epistemologija, etika i radikalne prakse otpora.

2. Izv. prof. dr. sc. Leonida Kovač

Dekonstrukcije roda u umjetničkim praksama 20. i 21. stoljeća (4 sata)

Polazeći od činjenice da je rod reprezentacija, te nadalje da reprezentacija nije neutralna aktivnost nego naprotiv utemeljujući čin moći u određenoj kulturi, predavanje će se baviti postupcima dekonstrukcije roda u djelima umjetnica koje su stvarale tijekom prva tri desetljeća 20. stoljeća (kontekst povijesnih avangardi), kao i u radovima suvremenih multimedijskih i intermedijskih umjetnica.

O predavačici:

Leonida Kovač je povjesničarka i teoretičarka umjetnosti, te kustosica. Od 1993. do 2008. radila je kao kustosica i muzejska savjetnica u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu, a od 2008. zaposlena je na Akademiji likovnih umjetnosti, trenutačno u zvanju izvanredne profesorice. Objavila je osam knjiga i više desetaka znanstvenih i stručnih radova. Koncipirala je i realizirala četrdesetak izložbi u Hrvatskoj i inozemstvu. Od 2003. do 2005. bila je izabrana potpredsjednica Međunarodne udruge kritičara umjetnosti AICA sa sjedištem u Parizu. Izlagala je na tridesetak međunarodnih znanstvenih skupova, te održala niz pozvanih predavanja u Hrvatskoj i inozemstvu.

3. Jasna Jasna Žmak i doc. dr. sc. Maša Grdešić

Draga rodna ideologija – performativnost epistolarnih feminističkih narativa

(2 + 2 sata)

Kombinirajući teorijski i praktični pristup, ova radionica kao temu uzima epistolarne formate koji su obilježili feminističku književnu povijest. Prvi susret bit će posvećen analizi pisma kao izvanknjiževnog i književnog žanra te specifičnosti pisanja u drugom licu jednine. Zajedničkim čitanjem ulomaka iz teorijskih tekstova istražiti ćemo prirodu pisma kao privatnog žanra, feminističko prisvajanje epistolarne forme kao “ženske” te značenje proboja privatnog/intimnog u sferu javne izvedbe. Nakon toga, polaznice/i će dobiti prostor za osmišljavanje vlastitih izvedbenih situacija temeljenih na odabranim primjerima (Virginia Woolf: *Pisma Viti*; Jeanette Winterson: *The PowerBook*; Chris Kraus: *I Love Dick*) koristeći pritom spoznaje stečene tijekom prvog susreta. Na drugom će susretu polaznice i polaznici predstaviti sinopsise, scenoslijede i skice potencijalnih izvedbi koje ćemo zajednički analizirati, kritički komparirajući njihove metode i učinke.

O predavačicama:

Maša Grdešić diplomirala je komparativnu književnost i kroatistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te 2010. doktorirala s temom iz feminističkih kulturalnih studija. Objavila je dvije knjige: *Cosmopolitika. Kulturalni studiji, feminizam i ženski časopisi* (Disput, 2013) i *Uvod u naratologiju* (Leykam, 2015). Zaposlena je kao docentica na Odsjeku za komparativnu književnost. Bavi se analizom popularne kulture i književnosti iz perspektive teorije pripovijedanja, feminističke teorije i kulturalnih studija. Jedna je od osnivačica i urednica portala Muf namijenjenog feminističkom čitanju popularne kulture.

Jasna Jasna Žmak je dramaturginja, spisateljica i scenaristica. Diplomirala je dramaturgiju na Akademiji dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu gdje od 2012. godine radi kao umjetnička novakinja. Studentica je Poslijediplomskog doktorskog studija književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture. Objavila je jednu proznu knjigu (*Moja ti*, Profil, 2015), dva teksta za izvedbu (*Samice*, INK, 2011; *Istovremeno drugi*, Emanat, 2012), niz kratkih priča i kritičkih tekstova. Suraduje s portalima *Muf*, *Libela* i *VoxFeminae*.

4. Izv. prof. art. Andreja Kulunčić

Angažirani umjetnički projekti koji se bave položajem žena u različitim društvenim kontekstima (4 sata)

INDEX.ŽENE (Interaktivni projekt, Split 2007., Napulj 2012., Beograd 2013., Ljubljana 2014.) / *SAMO ZA AUSTRIJANCE* (Novinski oglas, poster, hand-out, Gornja Austrija, 2005.) / *NAMA: 1908 ZAPOSLENIKA, 15 ROBNIH KUĆA* (In-situ projekt, Zagreb, 2001.) / *ŠTO JE MENI NAŠA BORBA DALA?* (Video, Zagreb, 2015.) / *U KRUGU* (Video instalacija, Zagreb, 2012.).

Pet projekata koje sam na različite načine izdvojila, fokusiraju se na položaj žene u vrlo određenim društvenim situacijama: (1) prvi se bavi položajem žena u Splitu, Napulju, Beogradu i Ljubljani registrirajući kako svoju poziciju definiraju žene birajući između tri ponuđene opcije: zadovoljna, diskriminirana ili zlostavljana; (2) drugi se projekt bavi latentnim predrasudama i diskriminacijom stranih radnica u Austriji; (3) treći sudbinom radnica koje rade u poduzeću pred stečajem, na što se nadovezuje video (4) snimljen tijekom štrajka radnica u Fininvest-Corpu; i posljednji projekt (5) zaokružuje temu položaja žene u suvremenom društvu kroz psihoterapijsku seansu u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče s pacijenticama koje boluju od depresije, i pitanjem: Zašto dva puta više žena nego muškaraca oboljeva od depresije? Odgovor sam tražila od prof. Dubravke Stijačić (defektologinja, socijalna pedagoginja i psihoterapeutkinja u bolnici Vrapče), prof.dr.sc. Nataše Jokić-Begić (klinička psihologinja i psihoterapeutkinja, FFZG) i prof.dr.sc. Biljane Kašić (sociologinja i feministička aktivistica, Sveučilište u Zadru).

O autorici:

Andreja Kulunčić je vizualna umjetnica koja u svojim radovima propituje različite aspekte društvenih odnosa i prakse, zanimajući se za društveno angažirane teme, suočavanje s različitim publikama i suradnju na kolektivnim projektima. Uspostavlja vlastite interdisciplinarnе mreže, doživljavajući umjetnički rad kao istraživanje, proces suradnje, sukreiranja i samoorganizacije. Često od publike zahtijeva aktivnu suradnju i “dovršavanje” djela. Dio procesa u nastajanju rada u pravilu je multidisciplinarnost putem koje se specifične umjetničke vještine nadopunjuju komplementarnim vještinama iz drugih područja. Od 2009. predaje na Akademiji

likovnih umjetnosti u Zagrebu, smjer Novi mediji. Web-site: www.andreja.org
Sudjelovala je na značajnim međunarodnim izložbama poput: Documenta11 (Kassel, Njemačka), Manifesta4 (Frankfurt/Main, Njemačka), 8.Istanbulski Bijenale (Turska), The American Effect (Whitney muzej američke umjetnosti, New York), 10. trijenala Indije, Liverpoolski Biennale (UK), Day Labor (P.S.1, New York). Stipendijama: MUAC&SOMA (Mexico City), University of Johannesburg (Južna Afrika), Art in General (New York), Walker Art Center (Minneapolis), Artspace (Sydney), u sklopu 10. trijenala Indije (Jaipur).

5. Doc. dr. sc. Ivana Keser

“Reakciono i retrogradno” u feminističkim praksama (4 sata)

Radionica problematizira ženino društveno, političko i filozofsko postojanje kroz primjere (film, fotografija, instalacija) koji se prihvaćaju dvojako: kao feminističke, odnosno nefeminističke prakse s uporištem u francuskoj poststrukturalističkoj feminističkoj teoriji. Polaznici i polaznice će na osnovu asocijacija izloženih problematika djelovati skicom za umjetničku knjigu /artist book/.

O umjetnici:

Ivana Keser Battista bavi se multimedijalnom umjetnošću, esejizmom, performansom, fotografijom, filmom, umjetničkim istraživanjem. Diplomirala je slikarstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Obranila je znanstveni doktorat s temom iz filmologije na Poslijediplomskom studiju književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Kao vizualna umjetnica ostvarila je preko stotinu samostalnih i grupnih izložbi u relevantnim institucijama; muzejima, galerijama, na bijenalima te umjetničkim manifestacijama u zemlji i inozemstvu: u Muzeju moderne umjetnosti u New Yorku (MoMA), u Muzeju moderne umjetnosti u Beču, u Irskom muzeju moderne umjetnosti u Dublinu, u Muzeju za modernu i suvremenu umjetnost u Ženevi (MAMCO), u Muzej suvremene umjetnosti (MUSAC) u Leonu, Španjolska; ZKM-u / Museum of Contemporary Art, Karlsruhe/ i drugdje. Umjetnički rad valoriziran joj je i kontekstualiziran u nekoliko svjetskih i domaćih povijesnih pregleda, antologija, knjiga i udžbenika. Docentica je na Akademiji likovnih umjetnosti. Vanjska je suradnica na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, te na Poslijediplomskom studiju

književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Suinicijatorica je udruge *Umjetnost zajednice: Forum i škola za umjetnost u zajednici* u kojoj je organizirala niz predavanja, radionica, filmskih projekcija i diskusija. Objavljuje znanstvene radove, a autorica je knjige *Film esej* (2013).

6. Izv. prof. art. Vlasta Žanić

Molim te da navedeš svoje osobne razloge i motive zbog kojih si upisala/o modul Feminističke teorije i prakse (4 sata)

Multimedijalnu likovnu radionicu za polaznice i polaznike modula *Feminističke teorije i prakse* zamislila sam kao jednokratni događaj baziran na međusobnoj interakciji polaznica u nekoliko različitih medija izražavanja. Polazišna točka radionice je pitanje na koje svaka od polaznica i polaznika odgovara u prisustvu ostalih (u trajanju do pet min.) i glasi: *Molim te da navedeš svoje osobne razloge i motive zbog kojih si upisala modul Feminističke teorije i prakse.*

Svaki odgovor/iskaz se snima audio-recorderom, nakon čega ostale polaznice i polaznici svoje reakcije na izrečeni sadržaj izražavaju ponuđenim likovnim materijalima i rekvizitima (papir, olovka, boje, kolaž papir, škare, ljepilo...) u trajanju do deset minuta. Bilo koji oblik i način upotrebe ponuđenih sredstava (pisana riječ, crtež, slika, kolaž, objekt ili kombinacija nekih od njih) su dozvoljeni i dobrodošli. Ne traži se nikakvo predznanje ili umijeće u izražavanju likovnim jezikom. Nastali radovi zamišljeni su kao rezultat trenutne, asocijativne reakcije na izrečene odgovore, neke njihove dijelove, odnosno momente koje u polaznicama i polaznicima izazovu potrebu ili želju da na njih reagiraju. Ovaj dio radionice traje sve dok se sve polaznice i polaznici ne izmijene u ulogama onih koje/i odgovaraju na postavljeno pitanje i onih koje/i likovno reagiraju. U drugom dijelu radionice grupiramo i postavljamo u nizove radove svih polaznica i polaznika za svaki pojedini odgovor/iskaz i snimamo ih video kamerom. Nakon toga suočavamo, tj. simultano emitiramo audio zapise pojedinih odgovora s video snimkama grupa radova. Razgovaramo o mogućnostima daljnje artikulacije snimljenog audio i video materijala (dokumentarno eksperimentalni film, video instalacija i sl...), rezimiramo...

O umjetnici:

Vlasta Žanić diplomirala je kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, 1990.

Od tada kontinuirano izlaže koristeći razne medije izražavanja (skulptura, instalacija, video, performans, happening...), istražujući dodirne točke i odnose među njima. Teme kojima se bavi kreću se u rasponu od osobnih i intimnih do teorijskih i konceptualnih propitivanja o pojmu kiparstva, značenju i poziciji autora, publike i eksponata. Do sada je izlagala na više od trideset samostalnih i na velikom broju skupnih izložbi u Hrvatskoj i inozemstvu, sudjelovala na filmskim festivalima, likovnim kolnijama i festivalima performansa. Višestruko je nagrađivana za svoj rad (Jedna od tri jednakovrijedne nagrade na 8. Triennalu hrvatskog kiparstva 2003, Godišnja nagrada HDLU-a 2005., Nagrada 'Oktavijan' za eksperimentalni film na 14. Danima hrvatskog filma 2006. Vjesnikova godišnja nagrada 2006., Nagrada na Internacionalnom multimedijском festivalu 'Visura apperta' 2010. i 2014. Nagrada hrvatske sekcije na 'Prague Quadrennial of Performance Design and Space 2015.' Grand prix nagrada 51. Zagrebačkog salona vizualnih umjetnosti 2016.). Radovi joj se nalaze u javnim i privatnim zbirkama suvremene umjetnosti kao što su: MSU u Zagrebu, MG u Zagrebu, GALUM u Splitu, UGD u Dubrovniku, Lauba u Zagrebu, Zbirka 'Branko Ružić i suvremenici' u Slavonskom brodu itd. U zvanju izvanredne profesorice predaje na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Raspored i mjesta održavanja predavanja i radionica

Utorak, 3.04. 2018. od 17.00 – 20.30

Mala predavaonica ALU, Ilica 85

Prof. dr. sc. Biljana Kašić

Kritička feministička epistemologija: Kako motrimo svijet, kako spoznajemo spolne/rodne identitete

Utorak, 10.04. 2018. od 17.00 – 20.30

Mala predavaonica ALU, Ilica 85

Doc. dr. sc. Ivana Keser

"Reakciono i retrogradno" u feminističkim praksama

Srijeda, 18. 04. 2018. od 11.00 – 15.00

U studiju umjetnice, Varičakova 11 (Sloboština)

Izv. prof. art. Andreja Kulunčić

Angažirani umjetnički projekti koji se bave položajem žena u različitim društvenim kontekstima

Srijeda, 18.04.2018. od 17.00 – 19.00

Velika predavaonica ALU, Ilica 85

Jasna Jasna Žmak i doc. dr. sc. Maša Grdešić

Draga rodna ideologija – performativnost epistolarnih feminističkih narativa

Petak (datum će biti naknadno objavljen)

Kiparska klasa ALU, Jabukovac 10

Izv. prof. art. Vlasta Žanić

Molim te da navedeš svoje osobne razloge i motive zbog kojih si upisala/o modul Feminističke teorije i prakse

Utorak, 8.05.2018. od 17.00 – 20.30

Mala predavaonica ALU, Ilica 85

Izv. prof. dr. sc. Leonida Kovač

Dekonstrukcije roda u umjetničkim praksama 20. i 21. stoljeća

Srijeda, 9.05.2018. od 17.00 – 19.00

Velika predavaonica ALU, Ilica 85

Jasna Jasna Žmak i doc. dr. sc. Maša Grdešić

Draga rodna ideologija – performativnost epistolarnih feminističkih narativa

Prijave se primaju do **30. ožujka 2018.** na e-mail adresu obrazovni@zenstud.hr

Modul Kreativni kritički laboratorij: feminističke teorije i prakse izvodi se uz financijsku potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja RH u sklopu projekta “Kreativnost mladih za dobrobit zajednice” koji provodi Centar za ženske studije.